

Brüssel, 13. juuni 2022
(OR. fr, en)

9766/22

ECOFIN 555
UEM 159
SOC 350
EMPL 232
COMPET 453
ENV 554
EDUC 223
RECH 346
ENER 262
JAI 817
GENDER 95
ANTIDISCRIM 75
JEUN 106
SAN 351

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9419/22 - COM(2022) 621 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Madalmaade majanduspoliitikat ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2022) 621 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

milles käsitletakse Madalmaade majanduspoliitikat ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arves nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,³ millega loodi taaste- ja vastupidavusrahadu. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ning teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, tugevdades samas liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. Samuti aitab see tugevdada riigi rahanduse jätkusuutlikkust ning edendada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis. 2022. aasta juunis ajakohastatakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikega 2 taaste- ja vastupidavusrahadust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 24. novembril 2021 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2022) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse 7. mail 2021 allkirjastatud Porto sotsiaalkohustust rakendada edasi Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017. Euroopa Ülemkogu kiitis 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid heaks 25. märtsil 2022. 24. novembril 2021 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka häiremehhanismi aruande, milles nimetati Madalmaid ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta ning ettepaneku 2022. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. 5. aprillil 2022 võttis nõukogu vastu soovitus euroala majanduspoliitika kohta⁴ ja 14. märtsil 2022 ühise tööhõive aruande.

⁴ Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C 153, 7.4.2022, lk 1).

- (3) Venemaa sissetung Ukrainasse pärast ülemaailmset pandeemiat on märkimisväärselt muutnud geopoliitilist ja majanduslikku olukorda. Sissetungi mõju liikmesriikide majandusele avaldub muu hulgas kõrgemates energia-, toidu- ja toorainehindades ning kehvemates kasvuväljavaadetes. Kõrgemad energiahinnad mõjutavad tugevasti eelkõige kõige haavatavamaid leibkondi, kes kannatavad energiaostuvõimetuse all või elavad selle ohus, samuti ettevõtteid, mis on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad. Liit seisab silmitsi ka Ukrainast põgenevate inimeste enneolematu sissevooluga. Venemaa agressioonisõjast tulenevad majanduslikud tagajärjed on mõjutanud liikmesriike ebaühtlaselt. Sellega seoses käivitati 4. märtsil 2022 nõukogu rakendusotsusega (EL) 2022/382⁵ esimest korda nõukogu direktiiv 2001/55/EÜ,⁶ millega anti Ukrainast pärit põgenikele õigus seaduslikult liidus viibida ning juurdepääs haridusele ja koolitusele, tööturule, tervishoiule, eluasemele ja sotsiaalhoolekandele.

⁵ Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1).

⁶ Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12).

- (4) Võttes arvesse kiiresti muutuvat majanduslikku ja geopoliitilist olukorda, jätkub Euroopa poolaasta raames 2022. aastal majandus- ja tööhõivepoliitika ulatuslik koordineerimine, lähtudes samal ajal taaste- ja vastupidavusrahastrahastu rakendamisnõuetest, nagu on märgitud 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsis. Vastuvõetud taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine on oluline poliitiliste prioriteetide elluviimiseks Euroopa poolaasta raames, kuna kavades käsitletakse kõiki 2019. ja 2020. aasta Euroopa poolaasta tsüklites esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärt osa neist. 2019. ja 2020. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21, nagu ka riigipõhised soovitused, mis esitati enne selliste läbivaadatud, ajakohastatud või muudetud kavade esitamise kuupäeva.
- (5) Stabiilsuse ja kasvu pakti üldist vabastusklauslit on kohaldatud alates 2020. aasta märtsist. Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises „Üks aasta pärast COVID-19 puhangu algust: eelarvepoliitika meetmed“ esitas komisjon oma seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, kusjuures peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks peaks olema liidu või euroala majandustegevuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Võttes arvesse suurenenud ebakindlust ja majandusväljavaateid ohustavaid suuri langusriske Euroopas toimuva sõja kontekstis, enneolematut energiahindade tõusu ja jätkuvaid häireid tarneahelates, on põhjendatud stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamisaja pikendamine 2023. aastani.

- (6) Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus,⁷ milles esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta, esitatud lähenemisviisi kohaselt on üldist eelarvepoliitikat praegu kõige parem mõõta esmaste kulude (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid⁸. Selleks et hinnata, kas riigi eelarvepoliitika on konservatiivne ja kas eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist kooskõlas rohe- ja digipöördega, tuleks üldisest eelarvepoliitikast kaugemale minnes pöörata tähelepanu ka riiklikult rahastatavate⁹ esmaste jooksvate kulude (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed ja välja jäetud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) ja investeeringute arengule.

⁷ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 88).

⁸ Käesolevas soovitus esitatud hinnangud eelarvepoliitika ja selle komponentide kohta on komisjoni hinnangud, mis põhinevad komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi aluseks olevatel eeldustel. Komisjoni hinnangud keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu kohta ei hõlma selliste reformide positiivset mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ja võivad hoogustada potentsiaalset majanduskasvu.

⁹ Ei rahastata taaste- ja vastupidavusrahastust ega muudest liidu vahenditest antavate toetustega.

- (7) 2. märtsil 2022 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse 2023. aasta eelarvepoliitika üldised suunised („eelarvesuunised“), et toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon märkis, et 2022. aasta talveprognoosi makromajandusliku prognoosi kohaselt näib üleminek 2020.–2022. aasta üldiselt toetavalt eelarvepoliitikalt üldiselt neutraalsele eelarvepoliitikale, olles samas valmis reageerima muutuvale majandusolukorrale, 2023. aastal asjakohane. Komisjon teatas, et 2023. aasta eelarvesoovitused peaksid jätkuvalt olema liikmesriikide vahel diferentseeritud ja nendes tuleks arvesse võtta võimalikku ülekanduvat mõju riikide vahel. Komisjon kutsus liikmesriike üles kajastama suuniseid oma stabiilsus- ja lähenemisprogrammides. Komisjon võttis kohustuse jälgida tähelepanelikult majandusarengut ja kohandada oma poliitikasuuniseid vastavalt vajadusele ning hiljemalt 2022. aasta mai lõpus esitatavas Euroopa poolaasta kevadpakettis.
- (8) Seoses eelarvesuunistega võetakse 2023. aasta eelarvesoovitustes arvesse halvenenud majandusväljavaateid, suurenenud ebakindlust ja täiendavaid langusriske ning võrreldes komisjoni 2022. aasta talveprognoosiga kiiremat inflatsiooni. Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelarvemeetmete abil suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse ning säilitada kõige haavatavamate leibkondade ostujõud, et leevendada energiahinna tõusu mõju ja aidata piirata teisest inflatsioonisurvet sihipäraste ja ajutiste meetmete abil. Eelarvepoliitika peab jääma paindlikuks, et kohaneda kiiresti muutuvate oludega, sealhulgas Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast kaitse ja julgeoleku osas tulenevate väljakutsetega, ning see peab olema liikmesriikide vahel diferentseeritud vastavalt nende eelarve- ja majandusolukorrale, võttes sealhulgas arvesse, kuidas neile mõjub kriis ja Ukrainast põgenenud inimeste sisseränne.

- (9) 29. aprillil 2022 esitasid Madalmaad kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikliga 4 oma 2022. aasta stabiilsusprogrammi. Madalmaad ei ole veel esitanud riiklikku reformikava, sest see kava integreeritakse taaste- ja vastupidavuskavasse.
- (10) 23. mail 2022 avaldas komisjon Madalmaade kohta 2022. aasta riigiaruande. Selles hinnati Madalmaade edusamme nõukogu poolt 2019., 2020. ja 2021. aastal vastu võetud asjakohaste riigipõhiste soovitude järgimisel ning seda, kuidas on lahendatud uusi ja esilekerkivaid probleeme, sealhulgas neid, mis on tingitud Venemaa sissetungist Ukrainasse. Samuti hinnati Madalmaade edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.
- (11) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Madalmaade kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 23. mail 2022. Komisjon jõudis järeldusele, et Madalmaades esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Haavatavus on seotud eelkõige erasektori suure võlaga ja jooksevkonto suure ülejäägiga, millel on piiriülene mõju.

(12) Oma 20. juuli 2020. aasta soovitus¹⁰ soovitas nõukogu Madalmaadel võtta 2020. ja 2021. aastal kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemia ning toetada majandust ja selle taastumist. Samuti soovitati Madalmaadel juhul, kui majandustingimused seda võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Eurostati kinnitatud andmete põhjal vähenes Madalmaade valitsemissektori eelarvepuudujääk 3,7 %-lt SKPst 2020. aastal 2,5 %-le SKPst 2021. aastal. Madalmaade eelarvepoliitilised meetmed toetasid majanduse taastumist 2021. aastal, samal ajal kui ajutised erakorralised meetmed ulatusid nii 2020. kui ka 2021. aastal 3,3 %ni SKPst. Madalmaade 2021. aasta meetmed olid kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. 2020. ja 2021. aastal valitsuse poolt kaalutlusõiguse alusel võetud eelarvemeetmed olid kas ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. Eurostati kinnitatud andmete kohaselt langes valitsemissektori võlg 54,3 %-lt SKPst 2020. aastal 52,1 %-le SKPst 2021. aastal.

¹⁰ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Madalmaade 2020. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 122).

(13) 2022. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on realistlik. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2022. aastal 3,6 % ja 2023. aastal 1,7 %. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv sarnane: 2022. aastal 3,3 % ja 2023. aastal 1,6 %. Valitsus prognoosib oma 2022. aasta stabiilsusprogrammis, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk püsib 2022. aastal tasemel 2,5 % SKPst ja väheneb 2023. aastal 2,3 %-le SKPst. 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 2022. aastal 53,1 %-le ja 2023. aastal 52,7 %-le. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2022. ja 2023. aastal vastavalt 2,7 % SKPst ja 2,1 % SKPst. See on 2022. aasta stabiilsusprogrammis 2022. aastaks prognoositud eelarvepuudujäägist suurem – peamiselt seetõttu, et 2022. aasta stabiilsusprogramm sisaldas ainult osaliselt kõrgetele energiahindadele reageerimiseks võetavaid meetmeid, ja 2023. aastaks prognoositud eelarvepuudujäägist veidi väiksem – peamiselt seetõttu, et komisjon prognoosib väiksemat kapitali kogumahutust põhivarasse ja väiksemaid muid kulusi. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse väiksem: 2022. aastal 51,4 % ja 2023. aastal 50,9 %. Erinevus tuleneb teistsugusest nominaalse SKP prognoosist. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on keskpika perioodi (kümme aastat) keskmine potentsiaalne SKP kasv hinnanguliselt 1,5 %.

- (14) 2022. aastal kaotab valitsus järk-järgult enamiku COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud meetmetest, nii et ajutised erakorralised meetmed peaksid prognooside kohaselt vähenema 3,4 %-lt SKPst 2021. aastal 0,9 %-le SKPst 2022. aastal. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmed, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,7 % SKPst ja mis kaotatakse järk-järgult 2023. aastal¹¹. Need meetmed hõlmavad peamiselt sotsiaalsiirdeid vaesematele leibkondadele ja energiatarbimise kaudsete maksude alandamist. Need meetmed on kavandatud ajutistena. Kui aga energiahinnad jäävad kõrgeks ka 2023. aastal, võidakse mõned neist meetmetest säilitada. Üks nendest meetmetest ei ole täpselt suunatud, nimelt energiatarbimise kaudsete maksude vähendamine. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad ka Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse pakkumise kulud, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt nii 2022. kui ka 2023. aastal 0,1 % SKPst¹², ning kaitsekulutuste suurenemine 2023. aastal (0,1 % SKPst).
- (15) Oma 18. juuni 2021. aasta soovitusel soovitas nõukogu Madalmaadel säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahaastust saadav impulss, ning riiklikult rahastatavad investeeringud. Samuti soovitas nõukogu Madalmaadel juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus keskpikas perspektiivis ning samal ajal suurendada investeeringuid majanduskasvu potentsiaali hoogustamiseks.

¹¹ Näitajad kajastavad alates 2021. aasta sügisest võetud meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹² Eeldatakse, et Ukrainast liitu põgenenud isikute koguarv jõuab 2022. aasta lõpuks järk-järgult 6 miljonini ning nende geograafiline jaotus põhineb olemasoleva diasporaa suurusel, vastuvõtva liikmesriigi elanikkonna suhtelisel suurusel ja Ukrainast põgenenud isikute tegelikul jaotusel üle kogu liidu 2022. aasta märtsi seisuga. Inimese kohta arvatud eelarvekulude puhul põhinevad hinnangud komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse Euromodi mikrosimulatsiooni mudelil, võttes arvesse nii rahaülekandeid kui ka mitterahalisi hüvitisi, nagu haridus ja tervishoid.

- (16) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi ja Madalmaade 2022. aasta stabiilsusprogrammis esitatud teabe kohaselt prognoositakse, et eelarvepoliitika on 2022. aastal toetav (-2,6 % SKPst), nagu soovitas nõukogu¹³. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks jääma 2021. aastaga võrreldes stabiilseks¹⁴. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2022. aastal andma eelarvepoliitikasse neutraalse panuse 0,0 protsendipunkti¹⁵. Seepärast kavatsevad Madalmaad säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu on soovitanud nõukogu. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2022. aastal andma üldisesse eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 2,0 protsendipunkti. See märkimisväärne ekspansiivne panus hõlmab energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju vähendamiseks võetavate meetmete (0,7 % SKPst) ning Ukraina põgenikele ajutise kaitse pakkumise kulude (0,1 % SKPst) täiendavat mõju, samal ajal kui prognooside kohaselt hoogustavad jooksvate netokulude kasvu muu hulgas ka täiendavad kliimameetmed (mille eesmärk on vähendada kasvuhoonegaaside heidet ja edendada säästvate energiaallikate kasutamist) ning haridusvaldkonnas võetavad meetmed (ümberõpe, õpetajaharidus), mille panus on vastavalt 0,3 % SKPst ja 0,2 % SKPst.

¹³ Näitaja miinusmärk vastab esmaste kulude kasvu liigsele kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

¹⁴ Need on komisjoni prognoosid, mis põhinevad lineaarsel kulutuste profiilil. Komisjon ei ole veel saanud Madalmaade taaste- ja vastupidavuskava.

¹⁵ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma ekspansiivse panuse 0,5 protsendipunkti SKPst. See on osaliselt seletatav kohalikele omavalitsustele investeeringuteks kättesaadavaks tehtavate vahenditega, mis on ette nähtud kliimapolitiika rakendamiseks, ja lisarahastusega noorte valdkonnas.

- (17) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika seisund, eeldusel et poliitikat ei muudeta, 2023. aastal +0,5 % SKPst¹⁶. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks jääma 2022. aastaga võrreldes muutumatuks. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2023. aastal andma eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,1 protsendipunkti¹⁷. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2023. aastal andma üldisesse eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 1,0 protsendipunkti ulatuses. See hõlmab energiahindade tõusu leevendamiseks võetavate meetmete järkjärgulise kaotamise mõju (0,7 % SKPst).
- (18) 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastaks järk-järgult vähenema 2,5 %-le SKPst, ent kasvama 2025. aastaks 2,9 %ni SKPst. Seega on valitsemissektori eelarvepuudujääk kavandatud jääma 2022. aasta stabiilsusprogrammi jooksul alla 3 % SKPst. Nendes prognoosides eeldatakse mõningaid täiendavaid eelarve konsolideerimise meetmeid, mida ei ole veel täpsustatud. 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2025. aastaks suurenema, kasvades 2024. aastal 53,1 %ni ja 2025. aastal edasi 54,4 %ni. Komisjoni analüüsi kohaselt näivad võla jätkusuutlikkusega seotud riskid keskpikas perspektiivis keskmised.

¹⁶ Näitaja plussmärk vastab esmaste kulude kasvu vähesele kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades pärssivale eelarvepoliitikale.

¹⁷ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma ekspansiivse panuse 0,4 protsendipunkti SKPst. See on osaliselt seletatav kohalikele omavalitsustele investeeringuteks kättesaadavaks tehtavate vahenditega, mis on ette nähtud kliimapolitiika rakendamiseks, ja lisarahastusega noorte valdkonnas.

- (19) Eluasemeturu moonutused hoogustavad eluasemehindade tõusu ja suurendavad kodumajapidamiste võlakoormust, mis muudab kodumajapidamised majandusšokkide suhtes haavatavaks. Eluasemehindade kasv kiirenes 2021. aastal, mil aastane kasvumäär oli 15 %, ning eluasemeturul on üha rohkem märke ülehindamisest, mis suurendab riske ja haavatavust. Kuigi hüpoteeklaenude intresside mahaarvatavust maksustatavatest tuludest vähendatakse järk-järgult, on vähendamine üksnes osaline ja see hüpoteeklaenudega seotud maksusoodustus on jätkuvalt märkimisväärne. Lisaks suhteliselt suurtele laenulempiitidele (laenusumma ja tagatise väärtuse suhte mõttes) osutab see tegur jätkuvalt laenuvahendite kasutamise olulisele soodustamisele kodumajapidamiste puhul. Samal ajal on eraüüriturg endiselt väike ja vähearenenud. Hästi toimiva keskmise segmendi puudumine üüriturul ajendab kodumajapidamisi pigem ostma kui üürima, mille tulemuseks on kõrge võla ja sissetuleku suhe ning suur finantshaavatavus. Pakkumise jäikus suurendab eluasemeturu moonutusi. Eluasemete pakkumise suhteline mitteelastsus suurendab ohtu, et eluasemete taskukohasemaks muutmisele suunatud poliitikameetmed stimuleerivad nõudlust ja tõstavad lõppkokkuvõttes eluasemehindu, õõnestades seega nende meetmete algset eesmärki.
- (20) Kuigi pensionide piisavuse ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse mõttes toimib pensionisüsteem hästi, on tööandjapensionisüsteemil (teine samm) puudusi põlvkondadevahelise õigluse, pensioniõiguste läbipaistvuse ja paindlikkuse osas. Pensioni teise samba tehtavad sissemaksed on suured ja pensionifondide bilansside tasakaalustamatuse leevendamiseks võib olla vaja sissemaksed oluliselt kohandada. Suured kohustuslikud säästud suurendavad ka jooksevkonto ülejääki. Pensionisüsteemi reform võiks muuta pensionifondid šokkidele vastupidavamaks. Pärast pensionireformi üldpõhimõtteid käsitleva raamkokkuleppe sõlmimist 2019. aastal leppisid valitsus ja sotsiaalpartnerid 2020. aasta juunis kokku teise samba uues lepingustruktuuris. Üldiselt on kavandatud reformi eesmärk käsitleda pensionisüsteemi peamisi nõrku kohti. Kokkulepitud pensionireformi rakendamiseks vajalikke seadusandlikke meetmeid on kavas Madalmaade parlamendis arutada ja need vastu võtta 2022. aasta jooksul. Seejärel on peamiseks ülesandeks reform täielikult ellu viia, mida tuleb hoolikalt jälgida.

- (21) Madalmaad esitasid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1060¹⁸ ettenähtud ühtekuuluvuspoliitika programmid 22. detsembril 2021, 23. detsembril 2021 ja 22. märtsil 2022. Kooskõlas määrusega (EL) 2021/1060 peavad Madalmaad arvesse võtma asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi ühtekuuluvuspoliitika 2021.–2027. aasta fondide programmitöös. See on eeltingimus ühtekuuluvuspoliitika fondidest saadava rahalise toetuse tulemuslikkuse suurendamiseks ja lisaväärtuse maksimeerimiseks, edendades samal ajal nende ühtekuuluvuspoliitika fondide ning muude liidu vahendite ja fondide vahelist koordineerimist, vastastikust täiendavust ja sidusust. Ühtekuuluvuspoliitika programmide edukas rakendamine sõltub ka selliste kitsaskohtade kõrvaldamisest, mis pärsivad investeringuid, mis toetavad rohe- ja digipööret ning tasakaalustatud territoriaalset arengut.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

(22) Paindliku tööhõive osakaal on endiselt suur ja moodustab olulise osa Madalmaade tööturust. See osutab kasvavale tööturu killustumise ohule. Seda liiki tööhõive kasutamist mõjutavad suurel määral institutsioonilised tegurid ja riiklikud poliitikavalikud, nagu erinevused maksustamislahendustes (töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjate puhul), sotsiaalkindlustuskaitstes ja töötajate kaitse eeskirjades. Need ajendid ja institutsioonilised tegurid tekitavad märkimisväärseid rahalisi stiimuleid ja pärssivaid mõjureid, millel on iseäranis moonutav mõju tööturu äärealadel. Ka COVID-19 pandeemia tõi esile tööturu killustumise ohu ning teatavate rühmade ebasoodsa tööhõive- ja sotsiaalse olukorra, samuti olulised probleemid seoses piisava sotsiaalkaitse kättesaadavusega füüsilisest isikust ettevõtjatele, kes on sagedamini alakindlustatud haiguse, puude, töötuse ja vanaduse vastu. Lisaks võivad täiendavad meetmed füüsilisest isikust ettevõtjate töösuhte täpsemaks piiritlemiseks ja kohaldatavate eeskirjade täitmise tagamiseks aidata vähendada fiktiivset füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist.

- (23) Tööjõupuudus on majanduse üldise elavnemise ja tööjõunõudluse kasvu taustal veelgi kasvanud ja levinud kõikidesse sektoritesse. Tööturuprognosis osutavad, et tööturg on tulevikus jätkuvalt pingeline, eelkõige hariduse, tervishoiu, tehniliste töökohtade ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektoris. Lähiajal on tööjõupuudus väga terav ka ehituses. Tõenäoliselt pöörduvad pinged tööturul olulisi investeeringuid, mis on vajalikud rohe- ja digipöörde elluviimiseks. Samal ajal leidub kasutamata või alakasutatud tööjõudu, eelkõige arvestades rändetaustaga inimeste madalamat tööhõivemäära ja osalise tööajaga töökohtade suurt osakaalu. Kui pakkuda välja stiimuleid osalise tööajaga töötajate töötundide arvu suurendamiseks (paljud sellistest töötajatest on naised: 62,5 % tööga hõivatud naistest töötas 2021. aastal osalise tööajaga), võib see praegust tööjõupuudust leevendada ning ühtlasi vähendada keskmist soolist palga- ja pensionilõhet. Tööturult eemalejäänud isikute (kes ei tööta ega otsi tööd), pikaajaliselt töötute ja tööturu äärealadel olevate inimeste aktiveerimine ja täiendus- või ümberõpe täpselt suunatud ja kohandatud meetmete abil võib aidata leevendada tööjõu ja oskuste nappust, edendades samal ajal võrdseid võimalusi ja aktiivset kaasamist.
- (24) Versailles' deklaratsioonis liidu riigipeadelt ja valitsusjuhtidelt saadud volituste kohaselt soovitakse komisjoni ettepanekuga kava „REPowerEU“ kohta kaotada järk-järgult võimalikult kiiresti liidu sõltuvus Venemaalt imporditavast fossiilkütusest. Selleks kavatses komisjon määrata dialoogis liikmesriikidega kindlaks kõige sobivamad projektid, investeeringud ja reformid riiklikul, piirkondlikul ja liidu tasandil. Nende meetmete eesmärk on vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja suunata fossiilkütuste import Venemaalt eemale.

(25) Riigi sõltuvus fossiilkütustest on väga suur. 2020. aasta andmete¹⁹ kohaselt on sõltuvus Venemaalt pärit fossiilkütustest liidu keskmisega samal tasemel kivisöe (54 %) ja toornafta (26 %) puhul, ent väiksem maagaasi puhul (30 % vs. 44 %). Nafta ja maagaasi osakaalud energiaallikate jaotuses on suuremad kui liidus keskmiselt (vastavalt 39 % vs. 33 % ja 44 % vs. 24 %), samas kui kivisöe osakaal on väiksem (6 % vs. 11 %). Sõltuvust fossiilkütustest saaks üldiselt vähendada, kui suurendada investeeringuid taastuvatesse energiaallikatesse ja elektrifitseerimisse, kõrvaldada taristu kitsaskohad ja suurendada energiatõhusust. Äärmiselt oluline on suurendada jõupingutusi liidus 2030. aastaks seatud taastuvenergia eesmärkide saavutamiseks. Madalmaade tulemus summaarses energia lõpptarbimises taastuvenergia osakaalu mõttes oli 2020. aastal liikmesriikidest tagantpoolt viies ning erinevus 2020. aasta taastuvenergia osakaalu ja liidu 2030. aasta taastuvenergia eesmärkide vahel oli üks suuremaid. Vaja on täiendavaid investeeringuid, et suurendada taastuvenergia kasutuselevõttu ja taastuvenergia tootmiskohtadest tarbimiskohtadesse ülekandmiseks vajalikku võrgu võimsust. Võrgu võimsuse suurendamine on eriti oluline, arvestades, et 2021. aastal elektrivõrgu võimsuse piirangud jätkuvalt suurenesid, mis põhjustas viivitusi taastuvenergiaprojektide elluviimisel. Taastuvenergia kasutuselevõtu haldusmenetlusi võiks veelgi lihtsustada ja ühtlustada. Gaasiga seotud uued taristu- ja võrguinvesteeringud peaksid võimaluse korral olema tulevikukindlad, et hõlbustada nende pikaajalist kestlikkust tulevikus säästvatele kütustele kohandamise kaudu. Energiatõhususe suurendamine on kulutõhus võimalus vähendada veelgi CO₂ heidet ja sõltuvust fossiilkütustest, sealhulgas Venemaalt imporditavatest fossiilkütustest. Eelkõige oleks võimalik tõhustada hoonete renoveerimist ning suurendada soojuspumpade ja kaugkütte kasutuselevõttu hoonesektoris, samuti elektrifitseerimist ja puhta energiaga varustamist energiamahukates tööstusharudes.

¹⁹ Eurostat (2020), Venemaa impordi osakaal maagaasi ja toornafta koguiimpordis. ELi 27 liikmesriigi keskmise impordi puhul põhineb koguiimpord ELi 27 liikmesriigist väljastpoolt pärit impordil. Madalmaade puhul hõlmab koguiimpord ELi-sisest kaubandust.

Selleks, et Madalmaad oleksid kooskõlas paketi „Eesmärk 55“ eesmärkidega, tuleb veelgi ambitsioonikamalt vähendada kasvuhoonegaaside heidet ning suurendada taastuenergia tootmist ja energiatõhusust.

- (26) Täiendavad investeeringud transporditaristusse võivad aidata kõrvaldada kitsaskohti ja toetada kestlikku liikuvust. Raudtee- ja maanteetaristu on ülekoormatud. Madalmaade raudteevõrk on Euroopas kõige enam kasutatav. Madalmaad võtavad kasutusele Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteemi, et toetada oma raudteevõrgu läbilaskevõime suurendamist. 2019. aastal läksid liiklussummikud (mida oli küll veidi alla liidu keskmise) hinnanguliselt maksma 4 % Madalmaade aastasest SKPst. Investeeringud kestliku liikuvuse taristusse võivad avaldada positiivset ülekanduvat mõju ühtsele turule, arvestades Madalmaade transpordisõlmede (Rotterdamis sadam, Schipholi lennujaam) tähtsust, ning vähendada veelgi riigi suurt sõltuvust naftast (mille osakaal energiaallikate jaotuses oli 2020. aastal 39 %).
- (27) Liigne lämmastiku sadestumine kahjustab keskkonda ning pärsib ehitus- ja põllumajandustegevust. Lämmastiku ülejääk on neli korda suurem kui liidus keskmiselt, samas kui ammoniaagi heitkogused hektari kohta on Euroopa suurimad. Lämmastiku sadestumine on elurikkuse eesmärkide saavutamiseks liiga suur, mõjutab vee kvaliteeti ja põhjustab Madalmaades nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ²⁰ (nitraadidirektiiv) piirmäärade ületamist. Vastavalt Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutseva riiginõukogu 2019. aasta otsusele peab Madalmaade valitsus võtma meetmeid lämmastiku sadestumise vähendamiseks Natura 2000 aladel. Lämmastiku sadestumise edasine vähendamine eeldab üleminekut kestlikule põllumajandusele, mis nõuab märkimisväärseid investeeringuid. Põllumajanduse arvele langeb 45 % lämmastiku sadestumisest, eelkõige intensiivse loomakasvatuse tõttu. Madalmaades on suurim loomkoormus liidus.

²⁰ Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1).

- (28) Kuigi kliimaneutraalsusele ülemineku ja fossiilkütustest loobumise kiirendamine tekitab mitmes sektoris märkimisväärseid ümberkorralduskulusid, saavad Madalmaad ühtekuuluvuspoliitika raames kasutada õiglase ülemineku mehhanismi, et leevendada ülemineku sotsiaal-majanduslikku mõju kõige enam mõjutatud piirkondades. Lisaks saavad Madalmaad kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057²¹ loodud Euroopa Sotsiaalfond+, et parandada tööhõivevõimalusi ja tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust.
- (29) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2022. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus²² kajastub soovitus 1.
- (30) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, et rakendada 2022. aasta soovitus euroala kohta sätestatud soovitusi. Madalmaade puhul kajastub see eelkõige soovitustes 1 ja 3.
- (31) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja hindamist, on nõukogu 2022. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antavad nõukogu soovitused kajastuvad soovitustes 1 ja 4. Soovitus 1 aitab kaasa ka euroalale antud 2022. aasta soovitude, eelkõige esimese soovituse rakendamisele. Soovitustes 1 ja 4 osutatud eelarvepoliitilised meetmed ja muud poliitikameetmed aitavad muu hulgas vähendada jooksevkonto suure ülejäägiga seotud tasakaalustamatust. Soovitus 1 osutatud poliitikameetmed aitavad vähendada ka erasektori suure võlaga seotud tasakaalustamatust,

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21).

²² Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

SOOVITAB Madalmaadel võtta 2022. ja 2023. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv oleks kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga, võttes arvesse jätkuvat ajutist ja suunatud toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, mis on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Olla valmis kohandama jooksvaid kulusi vastavalt muutuvale olukorrale. Suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiapüüetustesse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut ning muid liidu vahendeid. Järgida pärast 2023. aastat eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne keskpika perioodi eelarvepositsioon. Vähendada kodumajapidamiste puhul laenuvahendite kasutamise soodustamist ja moonutusi eluasemeturul, toetades muu hulgas eraüürisektori arengut ja võttes meetmeid eluasemete pakkumise suurendamiseks. Kehtestada ja viia ellu pensionisüsteemi reform, milles lepiti kokku 2019. ja 2020. aastal.
2. Viia kiiresti lõpule komisjoniga peetavad läbirääkimised 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmidokumentide üle, et alustada nende rakendamist.

3. Edendada töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjate piisavat sotsiaalkaitset, võidelda fiktiivse füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise vastu ning vähendada paindlike või ajutiste lepingute kasutamise stiimuleid. Vähendada tööjõu ja oskuste nappust, eelkõige tervishoius, hariduses, digitaalvaldkonna ja tehniliste töökohtade sektoris ning ehitussektoris, kasutades muu hulgas ära alakasutatud tööjõu potentsiaali, mis tuleneb osalise tööajaga töökohtade suurest osakaalust ja rändetaustaga inimeste madalamast tööhõivemäärast. Tugevdada täiendus- ja ümberõppe võimalusi, eelkõige tööturu äärealadel olevate inimeste ja tööturult eemalejäänud inimeste jaoks.
4. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest, kiirendades taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, eelkõige edendades täiendavaid investeeringuid võrgutaristusse ja lihtsustades veelgi loamenetlusi, parandades energiatõhusust, eelkõige hoonetes, ning kiirendades investeeringuid säästvasse transporti ja kestlikku põllumajandusse.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja